

Značenje *Putova dijaloga* nadbiskupa Franića

Frane Franić, *Putovi dijaloga*, pretisak izd. iz 1973., Crkva u svijetu, Split 2000., 258 stranica

Knjiga koju večeras predstavljamo prvi put se pojavila 1973. Ovo drugo izdanje je pretisak, reprint prvoga. Ono s jedne strane svjedoči o vrijednosti ove knjige, s druge o njezinoj koncilskoj usmjerenosti i stalnoj aktualnosti.

Kad sam 1970., kao urednik Crkve u svijetu, u dogovoru s nadbiskupom Franićem i članovima uredništva, posebno svojim suurednikom Jakovom Jukićem, pokrenuo nekoliko knjižnica izdanja Crkve u svijetu, zamolio sam nadbiskupa Franića da bi pripremio jednu svoju knjigu. Iako je dosta pisao, njegovi mu poslovi nisu dopuštali da bi se tomu ozbiljno posvetio. Ipak, na moje poticaje, 1972. odlučio se na izbor svojih radova.

Pri izboru su nam pred očima bile njegove službe biskupa i profesora, zatim njegova uloga koncilskog oca, promicatelja koncilskih smjernica i ekumenskih putova te dužnost pročelnika Vijeća za vjeronaučnu pouku pri Biskupskoj konferenciji koju je tih godina obnašao.

Osim toga, što je za pastoralnu i teološku riječ bilo vrlo važno, konkretne su okolnosti u tom vremenu imale svoju posebnu ulogu. Na svoj su način bile - kao što bi i današnje trebale biti - svojevrsni *locus theologicus*. U tom svjetlu je nadbiskup Franić, pri čemu sam ga kao urednik slijedio, birao svoje radove. Zahvaljujući tomu, dobili smo stručnu i aktualnu knjigu novih, koncilskih nadahnuća: pastoralnog, katehetskog, ekumenskog i interkonfesionalnog sadržaja, sa značajnim priložima duhovnih i društvenih razmišljanja o društvenim pitanjima, antropološkim i dijaloškim, konfesionalnim i filozofijskim, socijalnim i političkim, primjerice o slobodi savjesti i općim ljudskim pravima, kršćanskom komunitarizmu i društvenoj pravdi.

Takav izbor i sadržaj, kao i čas prije spomenuti koncilski i društveni *locus theologicus* sponatano su nametnuli aktualan naslov: *Putovi dijaloga*. Predmetna tematika, stil i obrada izravno su ih potvrđivali. Auktor je u pojedinim poglavljima i studijama doista koncilski i dijaloški izložio svoja pastirska, katehetska, ekumenska, socijalna i društvena razmišljanja i gledišta.

U tom svjetlu ovo pokoncilsko djelo nadbiskupa Frane Franića, uz uvodnu studiju *Dijalog kao put k miru* i završnu biblijsku poruku

Nadati se protiv nade, čine četiri dijaloška poglavlja: *Dijalog s vjernicima*, *Dijalog s mladima*, *Dijalog s pravoslavicima*, *židovima i muslimanima* i *Dijalog s našim društvom*.

Ja sam u predgovoru pokušao neke stvari naglasiti, bitne za ono vrijeme. Ne bi ih ponavljao, ali moram napomenuti, da se u ovoj knjizi radi o temeljnim pitanjima duhovne i društvene zbilje, o vjeri i društvenom životu. U središtu je svega crkveni, bolje reći, svetopisamski nauk. Franić ga, u dijaloškom stilu, respektirajući sve ljudske vrijednosti, kulturne i znanstvene, aktualizira i priopćava, potvrđuje i naučava.

U tom svjetlu osvjetljuje otajstvenu i društvenu narav Crkve, razvojne tijekove i etičku sigurnost. Ističe ulogu biskupa, ali upućuje i na princip supsidijarnosti; zahtijeva crkvenu disciplinu, ali istovremeno naglašava osobna ljudska prava; postojano se drži načela identiteta, ali istodobno prihvaća dijalošku metodu i životno jedinstvo u raznolikosti.

Ne ulazeći u raščlambu i vrednovanje pojedinih stajališta, treba reći da se u *Putovima dijaloga*, uz sigurne kršćanske misli i gledišta, osjeća širina auktorove otvorenosti i istinska briga za čovjeka u duhovnom i materijalnom smislu, i to – kako se tada često govorilo – na vertikalnoj i horizontalnoj razini. U toj se brizi, msgr. Franić trudi i uspijeva pronaći nove načine razumijevanja i sporazumijevanja u Crkvi i u društvu. Drugim riječima, zastupa životni progresizam, organski slijed razvoja i povezivanja starih istina s novim duhovnim i društvenim vrijednostima, antropološkim, psihološkim i sociološkim otkrićima.

Metode su mu pritom nove, koncilske i koncilijantne. Nema u njima apologetskih pristupa i integrističkih koncepata. Radije otvara novu, dijalošku perspektivu – ne samo u Crkvi nego i u društvu – koja mu u konkretnim okolnostima omogućuje da jasno artikulira i aktualizira neupitne kršćanske poruke. U tom svjetlu prihvaća dijalog s različitim gledištima, pa s tadašnjim marksističkim, respektira marksističku objektivističku gnoseologiju i socijalne poticaje, nudeći tako široku osnovicu novim procesima i snošljivijim odnosima u društvu.

Naravno, zbog tako širokih razgovora, bilo bi pogrešno zaključiti da je riječ o društvenom ili filozofijskom sinkretizmu. Ne, u *Putovima dijaloga* riječ je o dijaloškom susretu kršćanske evanđeoske poruke i koncilske otvorenosti s novim vremenom ili, točnije, s novim vremenima. S tog bismo gledišta mogli mirno reći: auktor je u svojim izlaganjima dogmatski čvrst i postojan, socijalno, s idejom o Crkvi

siromaha, evanđeoski primjeran, a društveno, u životnim suodnosima, dijaloški širok i aktualan.

Ukratko, načelan u teološkim postavkama, u prvom redu vjerskim zasadama i transcendentnom moralu, crkvenom socijalnom nauku i religioznom pozivu, iz svojih stajališta i postavki izvlači i naglašava osnovne vrijednosti kršćanske vjere i trajne učinke njezina svjedočenja u životnoj praksi.

Riječ je, zaključio bih, o novim pristupima pastoralnim i teološkim pitanjima u novom vremenu te u tom smislu o aktualnim razmišljanjima o kršćanskoj svijesti i praksi. Na taj način Putovi dijaloga slijede koncilski stil i izvorne crkvene poruke u esejističkom obliku aktualne teološke misli koja je u svojoj širini shvatljiva i razumljiva suvremenom čovjeku.

To ovoj knjizi i danas daje aktualnu vrijednost.

Drago Šimundža